

УДК 615.332 (031)

ВИКОРИСТАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ЗА ПАРАЗИТОЗІВ ТВАРИН

Л. М. Лазоренко, ст. викладач
Lora0379@ukr.net

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Використання рослин з лікувальною метою бере свій початок з глибокої давнини. Уже первісна людина, керуючись інстинктом самозбереження, змушена була надавати собі допомогу при різного роду травмах і захворюваннях. І, цілком природно, засоби для цього шукала в довколишній природі, насамперед у світі рослин. В останні десятиліття, незважаючи на велику кількість синтетичних лікарських препаратів, цікавість до лікарських засобів народної медицини не зникла, а, навпаки, відродилась.

Метою нашої роботи було вивчення та аналіз особливостей використання найпоширеніших представників флори України, які мають лікувальні властивості, за паразитозів тварин. Проводили клінічні спостереження та аналіз літературних джерел щодо фітотерапії за паразитозів у тварин.

Застосування лікарських рослин за гельмінтозів тварин є актуальним і економічно доцільним, оскільки гарбуз звичайний, цибуля, часник, морква, редька посівна є поширеними городніми культурами, а запаси полину, звіробою, конюшини, пижма звичайного, люпину, багна болотного, верби білої, цмину піщаного досить значні і можуть бути використані при лікуванні хворих тварин. Насіння гарбуза містить до 20 % жирної олії, кукурбітол, фітостерин, смоли, органічні кислоти, вітаміни групи В. Його застосовують при дрепанідотеніозі гусей, дипілідіозі собак в дозах: дорослим гусям — 40 г, молодим — 5–20 г; дорослими качкам — 15–20 г, молодяку — 5–10 г; собакам — 100–200 г.

При стронгілятозах органів травлення у коней і собак можна використовувати екстракт із суцвіть і листя пижма звичайного. Настій листя (1:20) або відвар молодих пагонів (1:40) багна болотного при макраканторинхозі свиней застосовують двічі на день упродовж 5 днів в дозах: поросятам 3–4-місячного віку — по 100–150 мл, підсвинкам 5–6-місячного віку — по 200–250 мл, дорослим свиням — по 300–400 мл.

Часник городній у формі кашки призначають гусям при дрепанідотеніозі. Витяжку з часнику на лляній олії застосовують за сингамозу в курей. При пасалурозі кролів застосовують настій. За аскарозу свиней застосовують щавель.

Для знищення клопів у пташнику (за умови відсутності птиці) приміщення заповнюють димом піретруму внаслідок спалювання сухої лікарської сировини.

Аналогічну дію зумовлюють рослини, широко представлені практично в усіх регіонах України. Це — айр тростинний (лепеха), лобода червона, горобина, ялівець, шавлія, чебрець, чемериця біла, орляк звичайний, ліщина, конопля, волоський горіх, хміль, коріандр. Листя цих рослин у формі присипки або настою можна використовувати як фіторепеленти.

Квіти та листя пижмо звичайного, основні діючі речовини — ефірні олії (борнеол, пінен), терпентинові кетони, алкалоїди, гіркоти (танацетин), флавоноїди використовують для приготування дусту або настоїв, які застосовують для боротьби з клопами, блохами, тарганами, мухами.

Дія лікарських рослин і їх лікувальні властивості забезпечуються різноманітністю хімічної структури, біологічною і фармакологічною активністю та терапевтичним призначенням складових (діючих речовин), які містяться в цих рослинах. Найважливішими з них є алкалоїди, глікозиди, ефірні та жирні олії, фітонциди, дубильні речовини, флавоноїди, феноли, смоли, слизи, білки, амінокислоти, органічні кислоти, вітаміни й провітаміни, мікроелементи тощо.